

А. А. Станкевіч
Філалагічны факультэт,
кафедра беларускай мовы

ЭЛЕКТРОННЫ ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ “АГУЛЬНАЕ МОВАЗНАЎСТВА”

Асноўнымі інфармацыйнымі рэсурсамі адукацыйнай сферы вну ў наш час, як вядома, становяцца электронныя вучэбна-метадычныя комплексы (ЭВМК), якія дазваляюць аб’яднаць у адно цэлае ўсе інфармацыйныя матэрыялы па той ці іншай дысцыпліне. Асноўная перавага ЭВМК над іншымі відамі метадычнага забеспячэння ў тым, што яны надаюць працэсу навучання інтэрактыўнасць, ствараюць нагляднасць, мабільнасць, кампактнасць, шматварыянтнасць, шматузроўненасць і павышаюць магчымасць эфектыўнай арганізацыі самастойнай работы ў працэсе навучання [1, с. 197].

ЭВМК забяспечвае, акрамя таго, бесперапыннасць і паўнату дыдактычнага цыкла працэсу навучання і ўключае сістэматызаваныя арганізацыйныя, тэарэтычныя, практычныя і кантрольныя матэрыялы, пабудаваныя на прынцыпах інфармацыйнай адкрытасці, дыстанцыйнасці і фармалізаванасці працэдуры ацэнкі ведаў [2, с. 369].

Прымяненне ЭВМК, як адзначаюць даследчыкі, накіравана таксама на вырашэнне актуальных задач сучаснай адукацыі: скарачэнне аўдыторных гадзін за кошт павелічэння аб’ёму самастойнай работы, запаўненне дэфіцыту вучэбнай літаратуры, забеспячэнне кожнага студэнта вучэбнымі і вучэбна-метадычнымі матэрыяламі, аўтаматызацыя кантролю ведаў, эканомія вучэбных плошчаў і інш. [3].

Такім чынам, стварэнне ЭВМК мае асаблівае значэнне, паколькі дазваляе комплексна падыходзіць да вырашэння асноўных дыдактычных задач з выкарыстаннем сістэмных інфармацыйных рэсурсаў [4].

Электронны вучэбна-метадычны комплекс па дысцыпліне “Агульнае мовазнаўства” складзены ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам і вучэбным планам установы вышэйшай адукацыі ГДУ імя Ф. Скарыны для падрыхтоўкі спецыялістаў па спецыяльнасці 1-21 05 01 “Беларуская філалогія” (па напрамках): 1-21 05 01-01 Беларуская

філалогія (літаратурна-рэдакцыйная дзейнасць), зацверджаным 29.08.2013 (рэгістрацыйны № Д 21-02-13). Гэтыя дакументы прадугледжваюць, што навучанне студэнтаў у вну павінна сфарміраваць іх кампетэнтнасць, заснаваную на набытых ведах і сфарміраваных уменнях, цэласнасць засваення гуманітарных ведаў, іх узаемасувязь з будучай прафесійнай дзейнасцю, авалодванне метадамі сістэмнага і параўнальнага аналізу. Актуальнасць выкладання курса “Агульнае мовазнаўства”, які завяршае лінгвістычную падрыхтоўку студэнтаў-філолагаў, тлумачыцца неабходнасцю тэарэтычнага падагульнення ведаў, набытых пры вывучэнні папярэдніх мовазнаўчых дысцыплін. Неабходнасць засваення дысцыпліны дыктуецца таксама характарам універсітэцкай адукацыі, якая, у адрозненне ад педагагічнай, прадугледжвае агульную філалагічную падрыхтоўку і патрабуе знаёмства з сучаснымі лінгвістычнымі тэорыямі, актуальнымі метадамі і прыёмамі навуковага аналізу.

Мэта ЭВМК па дысцыпліне “Агульнае мовазнаўства” – забеспячэнне тэарэтычнай і практычна-арыентаванай падрыхтоўкі студэнтаў у авалодванні асновамі сучаснай тэорыі мовы і навуковай метадалогіі. *Задачамі* ЭВМК з’яўляюцца структураванне праблемнага поля сучаснай лінгвістычнай тэорыі і метадалогіі, засваенне асноўных паняццяў тэорыі мовы; выдзяленне галоўных этапаў і перыядаў ў гісторыі мовазнаўства ў адпаведнасці з важнейшымі лінгвістычнымі напрамкамі, традыцыямі і школамі; авалодванне сучаснай лінгвістычнай тэрміналогіяй; асэнсаванне паняццяў метаду, методыкі, метадалогіі, аналіз навуковага пазнання як працэсу, засваенне спосабаў навуковага даследавання, асноўных і дапаможных метадаў лінгвістычнага аналізу, фарміраванне навыкаў лінгвістычнай інтэрпрэтацыі моўнага матэрыялу.

У структурных адносінах ЭВМК уключае ў сябе чатыры раздзелы: тэарэтычны, практычны, раздзел кантролю ведаў і дапаможны.

Тэарэтычны раздзел утрымлівае лекцыйны матэрыял, падзелены ў адпаведнасці з вучэбнай праграмай на 10 тэм (20 гадзін) і прызначаны для аўдыторнай работы са студэнтамі, ён уключае звесткі па асноўных раздзелах дысцыпліны: гісторыі мовазнаўства, тэорыі мовы, метадалогіі лінгвістычнага даследавання. Галоўная ўвага ў гэтым раздзеле звернута на знаёмства з важнейшымі пытаннямі сучаснай лінгвістычнай тэорыі: вызначэнне сістэмна-структурнай арганізацыі мовы і яе семіятычнай сутнасці, устанаўленне заканамернасцей развіцця і функцыянавання мовы як структурна арганізаванай сацыяльна абумоўленай знакавай сістэмы; засваенне метадалогіі лінгвістычнага аналізу; даследаванне моўных фактаў апісальным, параўнальна-гістарычным і

супастаўляльна-тыпалагічным метадамі, сутнасць методыкі лінгвістычнага назірання, эксперыменту і мадэліравання; вывучэнне прыёмаў знешняй, унутранай і міжузроўневай інтэрпрэтацыі моўных адзінак. У лекцыйных заняткі ўключаны табліцы і схемы, якія павышаюць нагляднасць выкладу, падагульняюць асноўныя палажэнні і ілюструюць тэарэтычныя выкладкі.

У кожнай тэме тэарэтычнага раздзела змешчаны пытанні для абмеркавання праблемы, выдзелены асноўныя палажэнні, прапануюцца заданні для самастойнага замацавання і праверкі зместу лекцыйнага матэрыялу, дадаецца спіс літаратуры па тэме.

Практычны раздзел уключае ў адпаведнасці з вучэбным планам дысцыпліны 9 практычных заняткаў (18 гадзін). Ён арыентаваны на замацаванне тэарэтычных звестак па асноўных праблемах дысцыпліны: вызначэнне сутнасці мовы, характару сувязі мовы і маўлення, мовы і мыслення, мовы і грамадства, мовы і гісторыі; апісанне формы існавання мовы, яе ўнутранай будовы, устанаўленне тыпалогіі моўных адзінак і іх узаемадзеяння. У кожнай тэме практычнага раздзела прыводзіцца сістэма заданняў, накіраваных на засваенне тэарэтычнага матэрыялу. Значная ўвага ўдзяляецца авалодванню студэнтамі методыкай лінгвістычнага назірання, эксперыменту і мадэліравання; прыёмамі знешняй, унутранай і міжузроўневай інтэрпрэтацыі моўных адзінак розных узроўняў моўнай сістэмы; выкарыстанню ў лінгвістычнай працы сучасных камп'ютарных метадаў збору, апрацоўкі і захавання інфармацыі.

Раздзел кантролю ведаў прадстаўлены пытаннямі да экзамену, тэставымі заданнямі па ўсіх тэмах дысцыпліны, якія могуць быць выкарыстаны пры правядзенні бягучага і выніковага кантролю ведаў, уменняў і навыкаў студэнтаў. Тэставыя заданні складзены па ўсіх трох раздзелах дысцыпліны: гісторыі мовазнаўства, тэорыі мовы, метадалогіі лінгвістычнага даследавання і сфармуляваны такім чынам, каб можна было ахапіць усе асноўныя пытанні агульнага мовазнаўства.

Заданні навучальных тэстаў заснаваны на суаднясенні лінгвістычных тэрмінаў з адпаведнымі паняццямі, якія яны абазначаюць, на сувязі імён персаналій з важнейшымі дасягненнямі лінгвістычнай думкі ад старажытнасці да нашага часу, на размежаванні розных элементаў лінгвістычнага аналізу.

Дапаможны раздзел змяшчае вучэбна-праграмавую дакументацыю: вучэбную праграму па дысцыпліне “Агульнае мовазнаўства” ўстановы адукацыі з тлумачальнай запіскай і зместам вучэбнага матэрыялу, тэматычны план, які ўключае назвы тэм заняткаў, пералік пытанняў для вывучэння па адпаведных тэмах і колькасць аўдыторных гадзін па кожнай тэме, спіс літаратуры па дысцыпліне. У гэты раздзел уключаны

таксама метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні КСР па дысцыпліне “Агульнае мовазнаўства” і вучэбная праграма КСР, у якіх вызначаюцца тэмы, вынесеныя на самастойнае вывучэнне, акрэсліваецца іх мэта, прыводзяцца віды заданняў з улікам модульнай складанасці па кожнай тэме, у тым ліку заданні, якія фарміруюць веды па вучэбным матэрыяле на ўзроўні разпознавання, кампетэнцыю на ўзроўні ўзнаўлення і на ўзроўні прымянення атрыманых ведаў, указваюцца форма выканання задання і форма кантролю задання і вучэбна-метадычнае забеспячэнне.

Спісак выкарастанай літаратуры

1 Жук, А. И. Современный электронный учебно-методический комплекс – основа информационно-образовательной среды вуза / А. И. Жук, П. А. Мандрик, Ю. В. Воротницкий // Информатизация образования - 2010: педагогические аспекты создания информационно-образовательной среды: материалы междунар. науч. конф., Минск, 27–30 окт. 2010 г. – Минск : БГУ, 2010. – С. 197–201.

2 Татаринцев, А. И. Электронный учебно-методический комплекс как компонент информационно-образовательной среды педагогического вуза / А. И. Татаринцев // Теория и практика образования в современном мире: материалы Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). — СПб.: Реноме, 2012. – С. 367–370.

3 Электронный учебно-методический комплекс (ЭУМК): понятие, подходы к определению, достоинства и недостатки, комплектность, структурные компоненты [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://vuzlit.ru/430620>. – Дата доступу. – 25.01.2018.

4 Позанова, И. А. Основы построения электронных учебно-методических комплексов [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/>. – Дата доступу – 25.01.2018.